

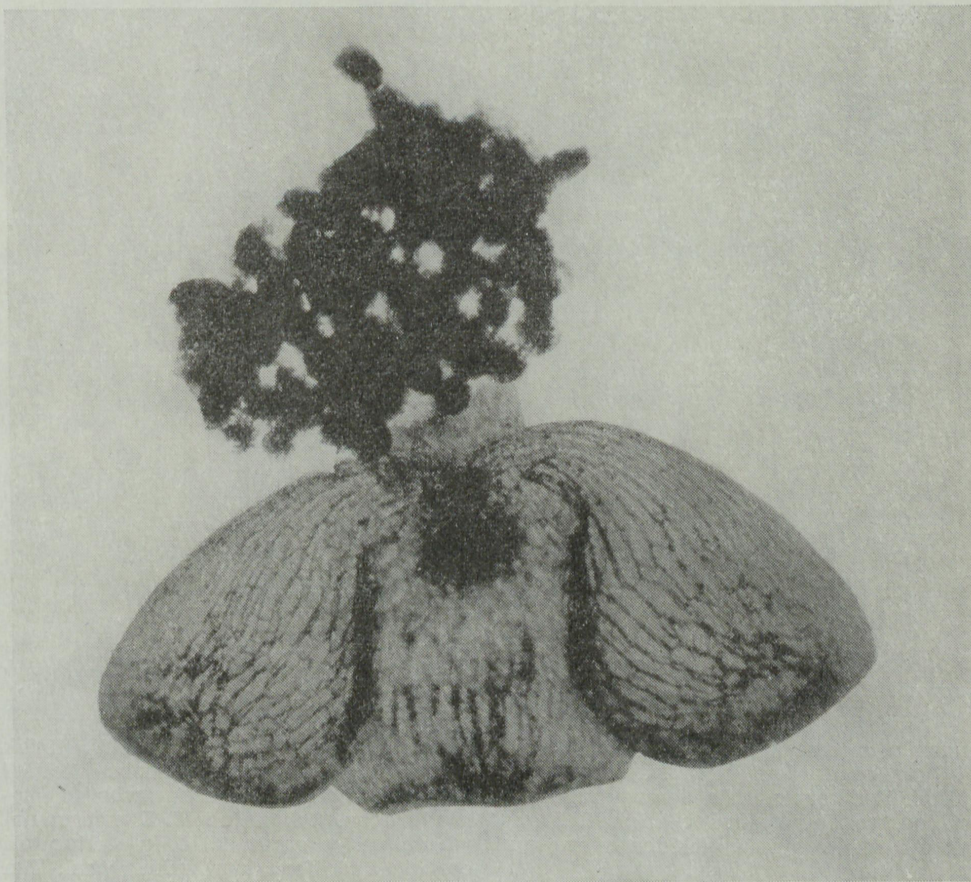
Vallisneria - ekologická zajímavost akvárií

Miloslav Studnička

Zákrutichy (*Vallisneria*) jsou nejznámější akvarijní rostliny a není třeba je zvláště popisovat. Přesto však mohou poskytnout mimořádně zajímavou podívanou, která svou podivuhodností zapadá do rozmanitosti forem tropické květeny.

V akvarijních nádržích se vyskytují nejčastěji samičí rostliny tří u nás pěstovaných druhů. Na nich můžeme obdivovat důmyslnost, s jakou rostlina vynáší květy na hladinu. Tenoučký stvol je delší než hloubka vody, přitom však je velmi ohebný a poddajný. Vlivem takové stavby stvolu mohou kvítky plavat na hladině při různém jejím kolísání. Nikdy se při poklesu hladiny neocitnou nad vodou a také se při stoupení vody neponoří. Pod vodou ani nad vodou nemohou být totiž opyleny.

Zajímavější jsou však samčí rostliny, které tvoří klasnaté květenství u dna. Z květenství se uvolňují jednotlivá kulovitá poupata, na hladině rozkvétají a samostatně jsou zanášena vodou ke květnům opačného pohlaví. Opylovačem je tedy voda. Proto květy mohou být nepatrné velikosti a nevýrazného zbarvení. Na snímku je zobrazen samčí květ druhu *Vallisneria gigantea* Graebner, pocházejícího z Filipín a Nové Guineje. Pohlavní orgány nesou tři lodičkovité květní plátky, tvořící plováky. V jejich prohlubních se při ponoření květu drží bublinky vzduchu, které květ zase vynesou na hladinu. Dokonce i při výrobě mikroskopického preparátu jsem musel použít smáčedla. Dvě tyčinky jsou postaveny právě tak, aby při setkání se samičím květem sahaly přesně na jeho blízku. Pravidelnost takového setkání je zvýšena velkým množstvím samčích květů. Na vodě v akváriu mohou vytvořit záplavu, jako by někdo hladinu posypal krupicí. V jediném dni kvítky potom odkvetou a zaniknou. Opylení vzniká zřídka a v akváriích se semena netvoří. Aby rozmnožování bylo opravdu dobře zajiště-

Samčí květ *Vallisneria gigantea*. Skutečná výška květu je 1 mm. Tři plovací květní plátky nesou dvě tyčinky

no, vytváří rostlina odnože. Semena potom mají v přírodním prostředí hlavní význam při šíření na nové biotopy.

Zákrutichy jsou tedy rostliny sice běžné, ale také zajímavé. Jsou dokladem to-

ho, že akvárium je vlastně určitý ekosystém, který dobrému pozorovateli může poskytovat mnoho přírodovědných poznatků z říše nejen živočišné, ale i rostlinné.

Květnatec Archerův ANTHURUS ARCHERI znovu po čtyřech letech

Zdeněk Kluzák

V druhém čísle tohoto časopisu v roce 1971 jsme přinesli zprávu o rozšíření pozoruhodné břichatkovité houby — květnatce Archerova u nás, houby, jejímž původním domovem je Austrálie, Tasmánie a Nový Zéland.

V uplynulých čtyřech letech se potvrdilo, že květnatec Archerův v oblasti prvního naleziště u Dobročkova na Lhenicku v jižních Čechách dokonale zdomácněl, rozšířil se na další lokality a stal se zde běžným zjevem. Zároveň jihočeský areál jeho rozšíření byl značně zvětšen severním směrem. V roce 1972 byly objeveny tři nové lokality u Horních Chrástán na úpatí Bukové hory, u Dolních Chrástán za pilou při silnici z Chvalovic do Lužice a u Mičovic. V roce 1974 lokality u Hrbova, Žitné a Českých Chalup.

Výzva v krajském tisku v roce 1970 přivedla nás na stopu nového, naprosto neočekávaného naleziště. 2 km západně od Borovan, o němž nás informoval V. Bícha 18. 8. 1970. V roce 1971 v této nové oblasti objevil V. Peklík další lokalitu při silnici z Borovan do Ledenic nad starým lomem n. p. Calofrig. V roce 1974 našel v blízkosti tohoto naleziště V. Fabián květnatec ve smíšeném lesku u rybníka Velká jáma. V září 1972 došlo zatím k největšímu překvapení, když K. Mejta našel přímo v objektu JZD Borovany desítky plodnic květnatce, který si jako substrát vybral starý stoh pšeničné slámy. Tato lokalita je svým způsobem vůbec pozoruhodná. Podhoubí bohatě prorůstá přízemní, trvale vlhkou vrstvou slámy a na severním okraji stohu vytváří plodnice, pravidelně a každoroč-

ně od července do října. Tyto ideální podmínky umožňují růst mimořádně velkých exemplářů, u nichž jednotlivá ramena dosahují délky 18 — 19,5 cm. Zvláště jedinečné jsou obrovské aglomerace plodnic, čítající v trsu až 68 jedinců. Tyto unikátní „kusy“ mohli vidět návštěvníci houbařské expozice na celostátní zemědělské výstavě „Země živitelka“ v Českých Budějovicích v roce 1973.

V roce 1971 ve dnech 11. — 13. 9. pořádal Mykologický klub DK ROH v Českých Budějovicích „1. českobudějovické mykologické dny“ za účasti našich předních mykologů, spojené s tradiční podzimní výstavou hub. Pořadatelé chtěli hosty překvapit exponáty květnatce Archerova, avšak všechny známé lokality byly pro krajně nepříznivé počasí pro růst hub zcela prázdné. Přesto se však